

DEL 2: KONTRAKTSGRUNNLAGET

UTGAVE: 2 | DATO: 03.09.26

A	GENERELL DEL.....	3
A.1	Innledning	3
A.2	Kort om kontraktsarbeidets omfang.....	3
A.3	Organisasjon og entreprisemodell	3
A.3.1	Hovedarbeidsform	3
A.3.2	Organisering	4
A.4	Dokumentoversikt	4
B	KONTRAKTSBESTEMMELSER	4
B.1	Alminnelige kontraktsbestemmelser	4
B.2	Spesielle kontraktsbestemmelser	4
B.2.1	Partenes representanter (tillegg til NS 8405 pkt. 6)	4
B.2.1.1	Fullmakter	4
B.2.2	Sikkerhetsstillelse (NS 8405 pkt. 9.1 og 9.3).....	4
B.2.3	Entreprenørens varsel om vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging (tillegg til NS 8405 pkt. 25.3 a))	4
B.2.3.1	«Regulering i uendret byggetid, basert på volum».....	5
B.2.3.2	«Regulering i endret byggetid».....	5
B.2.4	Partsuenighet (NS 8405 pkt. 26).....	5
B.2.4.1	Utførelsesplikt ved uenighet (NS 8405 pkt. 26.1).....	5
B.2.4.2	Twisteløsning (NS 8405 pkt. 43.4)	5
B.2.5	Fastsettelse av vederlag, indeksregulering (NS 8405 pkt. 27.1)	6
B.2.6	Betalingsfrist (NS 8405 pkt. 29.1)	6
B.2.7	Mengdekontroll (NS 8405 pkt. 27.2)	6
B.2.8	Bruk av underentreprenør (NS 8405 pkt. 15.1 – tillegg)	6
B.2.8.1	Underleverandører og antall ledd i leverandørkjeden	6
B.2.8.2	Antikontraktørklausul	7
B.2.8.3	Utenlandsk arbeidskraft	7
B.2.8.4	Sanksjoner.....	7
B.2.9	Forhold på byggeplassen (tillegg til NS 8405 pkt. 12).....	7
B.2.9.1	Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)	7
B.2.9.2	HMS-kort og ID	8
B.2.9.3	Pliktig medlemskap i leverandørregister.....	8
B.2.9.4	Rapporteringsplikt til Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret (OAR)	8
B.2.9.5	Krav til lønns- og arbeidsvilkår.....	9
B.2.9.6	Faglige kvalifikasjoner under utførelsen	10
B.2.9.7	Krav om lærlinger.....	10
B.2.9.8	Fast ansatte	11
B.2.9.9	Innleie fra bemanningsforetak	11
B.2.9.10	Forbud mot kontant betaling	12
B.2.9.11	Obligatorisk tjenstepensjon (OTP).....	12
B.2.9.12	Bytte av nøkkelpersonell (tillegg til NS 8405 pkt. 12.2)	13
B.2.9.13	Krav om utskiftning av personell	13
B.2.9.14	Krav til utstyr, kjøretøy og maskiner	13
B.2.10	Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8405 pkt. 14.1).....	13
B.2.10.1	Innsynsrett	14

B.2.10.2	Revisjon	14
B.2.11	Ansvar og tillatelser	14
B.2.11.1	Offentlige tillatelser	14
B.2.12	Krav om vederlagsjustering og fristforlengelse (NS 8405 pkt. 22 – 25 m.fl.)	14
B.2.12.1	Entreprenørens varsler og krav	14
B.2.12.2	Entreprenørens varsler og krav om fristforlengelse – krav om kvartalsrapport.....	15
B.2.13	Kulturminner	15
B.2.13.1	Funn eller mistanke om funn av fredede kulturminner	15
B.2.13.2	Fristforlengelse som følge av kulturminnefunn	16
B.2.13.3	Tilleggsvederlag ved stans i arbeid som følge av kulturminnefunn	16
B.2.13.4	Byggherrens rett til å benytte mannskap og maskiner til annet arbeid i situasjoner med stans	16
B.2.13.5	Rigg og drift ved forlenget byggetid ved stans i arbeid som følge av kulturminnefunn	17
B.2.14	Overtakelse og forberedelse til overtakelsesforretning (NS 8405 pkt. 32).....	17
B.2.14.1	Egenkontroll, ferdigmelding og forhåndsbefaring	17
B.2.14.2	Overtakelsesforretning.....	17
B.2.14.3	Sluttdokumentasjon	18
C	Tekniske rammebetingelser	19
C.1	Generelt	19
C.2	Ytre miljø	19
C.3	Andre rammebetingelser	19
C.3.1	Generelt	19
C.3.2	Forutsetninger knyttet til adkomst.....	19
C.3.3	Elektrisitet	19
C.3.4	Værforhold	19
C.4	Teknisk beskrivelse	20
C.5	Tegninger og modeller.....	20
D	KRAV TIL BYGGEPROSESSEN	21
D.1	Administrative rutiner	21
D.2	Kvalitetssikring, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA).....	21
D.2.1	Oppdragsgivers organisering av SHA - arbeidet	21
D.2.2	Krav til tilpasning til SHA-planen	21
D.2.3	Rapportering	21
D.3	Øvrige krav til byggeprosessen	21
D.3.1	Krav til utstyr, kjøretøy, maskiner, utførelse og rigg.....	21
D.3.2	Begrensning av arbeidstid for støyende arbeider	22
E	FRISTER OG DAGMULKTER.....	23
E.1	Frister.....	23
E.1.1	Frister for oppstart og ferdigstillelse.....	23
E.1.2	Frist for levering av entreprenørens dokumentasjon for egne arbeider	23
E.2	Dagmulkt	23
E.2.1	Ferdigstillelse.....	23
E.2.2	Seriøsitetskrav	23
E.2.3	Øvrige dagmulkt	23
E.3	Framdriftsplanlegging	24
E.3.1	Krav til entreprenørens fremdriftsplanlegging	24
E.3.2	Hovedfremdriftsplan.....	24
E.3.3	Fremdrift byggesak	24

F	VEDERLAGET	24
F.1	Prissammenstilling	24
F.2	Regningsarbeider	24
F.2.1	Timepriser mannskap	24
F.2.2	Timepriser maskiner	25
F.2.3	Påslag på materiell	25
F.2.4	Transporttabell	25
F.3	Opsjoner	27
F.4	Forholdet til grunneiere/naboer	27
G	OPPDRAKSGIVERS YTELSE	27

A GENERELL DEL

A.1 Innledning

A.2 Kort om kontraktsarbeidets omfang

Oppdraget gjelder en utførelsesentreprise for utbygging av det rørbaserte avfallssystemet/bossnett i Domkirkegaten i Bergen sentrum. Det skal også gjøres arbeid knyttet til annen infrastruktur i grunnen for BKK, Eviny Digital og Bergen Vann. Gatene skal hovedsakelig reetableres til eksisterende standard.

BIR Infrastruktur står for levering og montering av bossrør. Entreprisen skal koordinere montørene av bossrørene sine arbeider.

Oppdragsgiver disponerer lokale i Allehelgensgaten 5, 1. etasje, som skal benyttes av entreprenør. Lokalet inneholder: Garderobe og toaletter for begge kjønn, spise-/pauserom, 2 cellekontor og møterom. Entreprenør må møblere lokalet selv. Utover dette må entreprenør selv skaffe nødvendig areal og fasiliteter for rigg og drift, og påse at disse oppfyller gjeldende krav i arbeidsmiljøloven og offentligrettslige regler.

Arbeidet skal foregå i bygater der det er trangt om plassen, som innebærer spesielle krav til kompetanse, egnet utstyr og maskiner og hensyn til støy. Oppdragsgiver vektlegger miljøvennlig utførelse av oppdraget. Alle beboere i området skal ha sikker tilkomst til eiendommene sine i hele anleggstiden, dette gjelder for alle brukergrupper.

Entreprenør gjøres oppmerksom på at gravearbeidet foregår i et historisk område i Bergen sentrum, med nær beliggenhet til den åpne plassen foran Domkirken, hvor det ved tidligere gravearbeid er gjort flere arkeologiske funn. Ved arkeologiske funn vil gravearbeidet måtte stanses og kulturminnemyndighetene skal kontaktes for videre undersøkelser.

Estimert anleggstid for prosjektet er 12 måneder etter oppstartsdato, som forventes å være i løpet av november inneværende år. Byggherre gjør oppmerksom på at estimert anleggstid er basert på kontinuerlig drift uten vesentlige forstyrrelser. Det gjøres oppmerksom på at det er høy risiko for funn av kulturminner i tiltaksområdet, og at dette kan medføre betydelige forsinkelser i gjennomføringen. Entreprenøren plikter å ta høyde for slik risiko i sin fremdriftsplanlegging og ressursdisponering.

Eventuell fristforlengelse og vederlagsjustering som følge av funn av kulturminner vil bli vurdert og kompensert i henhold til kontraktens bestemmelser i punkt B.2.13.

A.3 Organisasjon og entreprisemodell

A.3.1 Hovedarbeidsform

Arbeidet vil bli organisert som utførelsesentreprise.

A.3.2 Organisering

Kontraktsarbeidet vil bli organisert som hovedentreprise.

Det vises til den vedlagte PA-boken for ytterligere forhold om organisering.

A.4 Dokumentoversikt

Følgende dokumenter inngår som vedlegg til dette dokumentet:

1. Mengdebeskrivelse etter NS3420 med vedlegg (både som pdf-fil og gab-fil)
2. Tegninger og fasekart
3. PA-bok Domkirkegaten
 - 3.1 Innmålingsinstruks for BIR Infrastruktur
 - 3.2 Månedssrapport mal
4. SHA-plan
 - 4.1 Varslingsplan Domkirkegaten
 - 4.2 Risikovurdering Domkirkegaten
5. Geoteknisk notat – Prøvesuging Fundamentering av eksisterende bygg
6. Miljøteknisk undersøkelser og tiltaksplan
7. Supplerende notat om miljøtekniske undersøkelser
8. Alle relevante offentligrettslige krav og normer, inkludert, men ikke begrenset til: Bergen kommunes VA-norm,

Se ellers konkurransegjennomføringsverktøyet for eventuelle oppdateringer.

B KONTRAKTSBESTEMMELSER

B.1 Almennelige kontraktsbestemmelser

Som generelle kontraktsbestemmelser gjelder NS 8405 Norsk bygge- og anleggskontrakt andre utgave oktober 2008 med de presiseringer og endringer som er angitt nedenfor, eventuelle skriftlige endringer som sendes ut fra byggherre før tilbudsinnlevering og eventuelle avklaringer i avklaringsmøter mellom byggherre og entreprenør.

B.2 Spesielle kontraktsbestemmelser

B.2.1 Partenes representanter (tillegg til NS 8405 pkt. 6)

B.2.1.1 Fullmakter

Brukerrepresentant, rådgivere og entreprenører kan ikke på egen hånd fatte beslutninger som påfører byggherren økonomiske forpliktelser.

B.2.2 Sikkerhetsstillelse (NS 8405 pkt. 9.1 og 9.3)

Statlige og kommunale byggherrer, inkludert kommunale og statlige foretak som ikke kan slås konkurs, stiller ikke sikkerhet. BIR AS er å anse som et kommunalt foretak.

B.2.3 Entreprenørens varsel om vederlagsjustering for kapitallytelser, rigging, drift og nedrigging (tillegg til NS 8405 pkt. 25.3 a))

Følgende bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitallytelser og drift av rigg:

B.2.3.1 «Regulering i uendret byggetid, basert på volum»

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer, som følge av forhold beskrevet i NS 8405 pkt. 25.2, ikke overstiger 10% av kontraktsum, gis ingen kompensasjon. Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10% av kontraktsum, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$0,5 A (B-1,1C)$$

C

A = avtalt pris på opprinnelig post for drift av egne kontraktsarbeider eks. mva.

B = kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist.

C = opprinnelig kontrakts beløp (kontraktssum eks. mva.), med eventuelle tillegg eller fradrag eks. mva. etter gjennomført mengdekontroll.

Ved utregning av entreprenørens totale vederlag (B) skal det ikke tas hensyn til:

- Regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning.
- Utbetaling av påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprise/leverandørkontakter.
- Avbestillingserstatning.
- Kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse lønns- og prisreguleres ikke.

B.2.3.2 «Regulering i endret byggetid».

Har entreprenørens krav på fristforlengelse etter NS 8405 pkt. 24, jf. pkt. 24.5 skal vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$0,7 A (Z)$$

Y

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks. mva.

Y = opprinnelig byggetid.

Z = faktisk og innvilget forlengelse utover opprinnelig byggetid.

Dersom fristforlengelse er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres ikke.

B.2.4 Partsuenighet (NS 8405 pkt. 26)

B.2.4.1 Utførelsesplikt ved uenighet (NS 8405 pkt. 26.1)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

B.2.4.2 Twisteløsning (NS 8405 pkt. 43.4)

Punkt 43.4 utgår i sin helhet og erstattes av følgende:

Alle tvister som ikke kan løses etter reglene i 43.1 og 43.2 skal løses etter reglene i 43.3. Anleggsstedets verneting være verneting for alle søksmål som måtte utspringe av kontrakten.

B.2.5 Fastsettelse av vederlag, indeksregulering (NS 8405 pkt. 27.1)

Punkt 27.1 utgår i sin helhet og erstattes med:

~~Hvis ikke annet fremgår av de spesifikke vederlagsbestemmelsene i konkurransegrunnlaget, er alle priser faste i bygge- og anleggsperioden.~~

Punkt 27.1 følges med følgende justeringer:

Kontraktssummen og kontraktens priser reguleres etter NS 3405, totalindeksmetoden, med ett kalenderkvartal som avregningsperiode.

Som reguleringsindeks benyttes Statistisk sentralbyrås kvartalsvise serie «Byggekostnadsindeks for veganlegg – Veg i dagen».

Basisindeks er det siste indekstallet som er offisielt publisert av Statistisk sentralbyrå ved utløpet av endelig tilbudsfrist.

Avregningsindeks er indekstallet for det kalenderkvartalet kontraktsarbeidet er utført.

Indeksregulering faktureres kvartalsvis, som egne fakturaer.

Endringsarbeider som avregnes etter kontraktens enhetspriser, reguleres på samme måte som kontraktsarbeider. Endringsarbeider som prises ved særskilt pristilbud i kontraktsperioden skal ikke indeksreguleres.

B.2.6 Betalingsfrist (NS 8405 pkt. 29.1)

Betalingsfrist er 30 dager etter mottak av korrekt og dokumentert faktura. Fakturagebyr aksepteres ikke. Slutfaktura har egen betalingsfrist på 2 måneder etter dokumentert faktura foreligger, jf. NS 8405 pkt. 33.2.

B.2.7 Mengdekontroll (NS 8405 pkt. 27.2)

Med mindre annet er uttrykkelig angitt i beskrivelsen, skal det ikke foretas mengdekontroll. Alle mengder er altså regulerbare.

B.2.8 Bruk av underentreprenør (NS 8405 pkt. 15.1 – tillegg)

B.2.8.1 Underleverandører og antall ledd i leverandørkjeden

Entreprenøren kan ikke ha flere enn to ledd, herunder bemanningsforetak, i leverandørkjeden under seg, for utførelse av kontraktarbeider. Byggherren kan samtykke til flere ledd dersom det på grunn av uforutsette omstendigheter er nødvendig for å oppfylle kontrakten.

Entreprenøren skal senest to uker etter inngåelse av denne kontrakten oversende en liste over de virksomheter som skal medvirke til å oppfylle de vesentlige delene av kontrakten.

Bruk av enkeltpersonforetak skal begrenses. I de tilfeller det benyttes enkeltpersonforetak, skal entreprenøren dokumentere at enkeltpersonforetaket driver reell næringsvirksomhet, fører regnskap i samsvar med gjeldende lov og forskrift om bokføring, og sender inn mva-oppgaver 6 ganger per år.

Entreprenøren skal ikke engasjere underentreprenører for å utføre arbeid under denne kontrakten som er i en situasjon som nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 24-4 (3).

Entreprenøren skal til enhver tid holde byggherren orientert om kontaktopplysninger til underleverandørene sine og hvem som har signaturrett for disse. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

B.2.8.2 Antikontraktørklausul

Kontraktsarbeidet skal utføres av entreprenøren og dennes ansatte i tjenesteforhold, eventuelt av underentreprenører og deres ansatte, eller ved bruk av lovlig innleid arbeidskraft. Allerede inngåtte avtaler om underentrepriser med enkeltpersonforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft må være oppgitt og begrunnet i tilbudet og må godkjennes skriftlig av byggherren. Slik godkjennelse endrer ikke entreprenørens forpliktelser overfor byggherren. Entreprenøren forplikter seg til å følge reglene i denne bestemmelse om kontraktører også for avtaler som inngås etter at tilbud er gitt. Entreprenøren skal således til enhver tid kunne dokumentere at den anvendte arbeidskraft oppfyller kontraktens bestemmelser. Dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenører og dennes personell. Alle avtaler om underentrepriser skal inneholde likelydende bestemmelser som anvendt i denne klausul. Byggherrens nektelse av å godkjenne entreprenørens valg av underleverandører etter denne instruks, gir ikke entreprenøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre han.

B.2.8.3 Utenlandsk arbeidskraft

Dersom entreprenøren vil benytte seg av utenlandsk arbeidskraft, enten via innleie eller i ansettelsesforhold i oppdrag, står entreprenøren ansvarlig for at byggherrens plikter med tanke på rapportering til myndighetene for engasjert eller innleid arbeidskraft blir foretatt i samsvar med regelverket. Entreprenøren er likedan ansvarlig for å sikre at eventuelle underentreprenører oppfyller de samme krav. For innleie av utenlandsk arbeidskraft er entreprenøren ansvarlig for å utføre byggherrens plikter etter lovverket.

B.2.8.4 Sanksjoner

Brudd på ovennevnte plikter gir byggherren rett til å kreve at forholdet rettes opp, om nødvendig ved skifte av underentreprenøren innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattest viser at underentreprenøren ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Omkostningene som følge av heving av underentreprenørens avtale, skal bæres av entreprenøren.

Ved mislighold av ovennevnte plikter eller NS 8405 pkt 15, kan byggherren nekte den aktuelle underentreprenøren og dennes ansatte tilgang til byggeplassen.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

B.2.9 Forhold på byggeplassen (tillegg til NS 8405 pkt. 12)

B.2.9.1 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Entreprenøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens eller koordinators anvisninger. Entreprenøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom, entreprenørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Entreprenøren skal sørge for at arbeidstakerne han og eventuelle underleverandører benytter kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko, se for øvrig krav i SHA-planen. For å unngå at det skjer ulykker fordi ikke alle forstår informasjonen som blir gitt, gjelder følgende:

- Minst én av det utførende personell på ethvert arbeidslag skal kunne forstå og gjøre seg forstått på norsk eller engelsk. Dersom flere utfører oppdrag sammen, skal vedkommende i tillegg forstå og gjøre seg forstått på et språk alle de andre på arbeidslaget forstår og kan gjøre seg forstått på.
- Alle på byggeplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, SJA, sikkerhetsdatablader, bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr, varselkilter mv. Materialet skal foreligge på det språk vedkommende arbeidstaker bruker som morsmål, såfremt arbeidstakeren ikke forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

Ved overhengende fare for liv eller helse, har byggherren rett til å stanse arbeidene i den utstrekning byggherren anser det nødvendig.

Ved andre mislighold skal byggherren før stansing kan iverksettes, skriftlig ha gitt leverandøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om stansing om så ikke skjer.

Byggherren kan heve kontrakten dersom det foreligger vesentlig mislighold eller det er klart at vesentlig mislighold vil inntre. Før heving kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt leverandøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om heving om så ikke skjer.

Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om leverandøren retter forholdene. Byggherren kan på samme måte kreve at leverandøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten på bygge- og anleggsplassen skal inneholde tilsvarende bestemmelse.

B.2.9.2 **HMS-kort og ID**

Alle arbeidstakere skal, lett synlig, bære gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse, søknadsskjema ol aksepteres ikke som HMS-kort.

Alle skal fremvise gyldig legitimasjon ved inntakskontroll. For øvrig skal gyldig legitimasjon kunne fremvises på forespørsel fra byggherren eller representanter som utfører kontroll på vegne av byggherren. Personer som ikke kan fremvise HMS-kort og gyldig legitimasjon, vil kunne bli bortvist fra byggeplassen.

B.2.9.3 **Pliktig medlemskap i leverandørregister**

Entreprenøren skal senest tre måneder etter kontraktstildeling oppgi StartBANK ID eller fremlegge kopi av registreringsbevis fra StartBANK eller tilsvarende leverandørregister som inneholder oppdatert og kontrollert leverandørinformasjon. Entreprenøren skal gi leverandørregisteret fullmakt til å innhente SKAV-info (skatte- og avgiftsinformasjon) der tilsvarende informasjon kan utstedes i hele kontraktsperioden.

B.2.9.4 **Rapporteringsplikt til Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret (OAR)**

Kontrakt gitt til utenlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Skatteetaten i henhold til lov om skatteforvaltning § 7-6.

Entreprenør er ansvarlig for at slik rapportering skjer nedover i kontraktskjeden.

Entreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at leverandøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er entreprenørens ansvar og skal betales av ham.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten med leverandører som omfattes av lov om skatteforvaltning § 7-6, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

B.2.9.5 Krav til lønns- og arbeidsvilkår

Entreprenøren er ansvarlig for at egne ansatte og ansatte hos underleverandører (herunder innleide) som direkte medvirker på kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i henhold til:

- Forskrift om allmenngjort tariffavtale der denne kommer til anvendelse.
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 8. februar 2008 der denne kommer til anvendelse. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Entreprenøren plikter på skriftlig forespørsel med en rimelig frist å dokumentere lønns- og arbeidsvilkårene for egne arbeidstakere og arbeidstakere hos eventuelle underleverandører (herunder innleide). Dette gjelder bare for arbeidstakere som direkte medvirker på kontrakten. Opplysningene skal dokumenteres ved blant annet kopi av arbeidsavtale, lønnsslipp, timelister og arbeidsgiverens bankutskrift. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Ved brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår skal entreprenøren uten ugrunnet opphold rette forholdet. Der bruddet på lønns- og arbeidsvilkår har skjedd hos en underleverandør (herunder bemanningsselskaper), er rettingsplikten begrenset til krav som er fremmet skriftlig innen tre måneder etter lønnens forfallsdato, både for krav som følger av allmenngjort tariffavtale og landsomfattende tariffavtale. De vilkår og begrensninger som følger av lov om allmenngjøring av tariffavtaler mv. av 4. juni 1993 § 13 skal gjelde i begge disse tilfellene.

Byggherren kan holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for entreprenøren dersom det foreligger mislighold av dokumentasjonsplikten eller mislighold av kravene til lønns- og arbeidsvilkår. Før tilbakeholdelse kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt entreprenøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om tilbakeholdelse om så ikke skjer. Dersom misligholdet ikke rettes innen fristen, avkortes vederlaget tilsvarende.

Byggherren kan skriftlig heve kontrakten ved vesentlig mislighold av dokumentasjonsplikten eller av kravene til lønns- og arbeidsvilkår hos leverandøren, selv om entreprenøren retter forholdene. Dersom det vesentlige misligholdet har skjedd i underleverandørleddet (herunder bemanningsselskaper), kan byggherren på samme måte kreve at entreprenøren skifter ut underleverandøren. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

B.2.9.6

Faglige kvalifikasjoner under utførelsen

Kontraktsarbeidet skal utføres av faglig kompetent personell. Krav til personell som skal oppfylles gjennom kontraktsperioden er følgende:

Tilbudt anleggsgartnermester skal være på anlegget under utførelse av arbeider knyttet til dette fagområdet. Vedkommende skal sikre håndverksmessig god utførelse.

Anleggsgartnermesteren skal også delta på byggemøtene for entreprisen. Eventuell manglende tilstedeværelse skal varsles, være saklig begrunnet, og stedfortredende anleggsgartner skal være til stede. Både ansvarlig anleggsgartner og eventuell stedfortredende anleggsgartner skal være utdannet anleggsgartnermester (mesterbrev eller tilsvarende). Ved manglende tilstedeværelse eller kvalifikasjoner kan byggherren kreve en bot på kr 1 000 per time.

Tilbudt prosjektleder forutsettes å være aktivt deltakende i prosjektet, særlig ved oppstart. Etter oppstartsperioden skal vedkommende delta og være tilgjengelig i nødvendig utstrekning, herunder delta i byggemøter og ved instruks fra byggherren. Ved manglende tilstedeværelse kan byggherren kreve en bot på kr 10 000 per dag.

Tilbudt anleggsleder forutsettes til stede på anleggskontoret/-plassen minimum 60 % av tiden (3 dager per uke). Ved manglende tilstedeværelse kan byggherren kreve en bot på kr 10 000 per dag.

Personer med fag- eller svennebrev skal utføre minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsfagene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, samt anleggsgartnerfaget). Ikke-nordiske fag- eller svennebrev må være godkjent av NOKUT for å regnes med.

Avtaler entreprenøren inngår om utførelse av arbeid under denne kontrakten, der hovedtyngden av arbeidet er bygg- og anleggsfagene skal inneholde tilsvarende krav.

Entreprenøren skal, før byggearbeidene starter, redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende rapporter som viser oppfylleelsesgraden. Dersom entreprenøren ikke kan sannsynliggjøre at kravet vil bli oppfylt, må entreprenøren iverksette tiltak. En forpliktende plan skal fremlegges for byggherren snarest mulig.

Dersom ansatte (unntatt lærlinger) hos entreprenør eller underentreprenør i løpet av kontraktsperioden består fagprøven og blir faglært, vil alle timene vedkommende har arbeidet på prosjektet bli godkjent som timer utført av faglærte. Tilsvarende gjelder for de tilfeller hvor NOKUT-godkjenning for en ansatt blir gitt i løpet av kontraktsperioden.

Byggherren kan stanse arbeidet for entreprenørens regning og risiko dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren.

Byggherren kan holde tilbake inntil 30 promille av kontraktssummen dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Dersom kravet om 50 % ikke er nådd ved delovertakelse, ilegges en bot på 30 promille av 0,5*kontraktssummen. Det samme gjelder ved overtakelse. Boten reduseres forholdsmessig dersom de kravstilte arbeidstimerne utgjør 20 % eller mer. Boten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse og annen dagmulkt etter kontrakten.

B.2.9.7

Krav om lærlinger

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 10% av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsfagene samlet (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk) utføres av lærlinger, jf. opplæringslova § 7-1. Kravet kan delvis oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 23-2.

Kravet kan oppfylles av entreprenøren og en eller flere av hans underleverandører.

Utenlandske leverandører kan oppfylle kravet ved å benytte lærling fra en lærlingordning i opprinnelseslandet. Dersom opprinnelseslandet ikke har en lærlingordning, kan kravet oppfylles ved å benytte praksiselev fra en opplæringsordning i opprinnelseslandet.

Entreprenøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktsarbeidet, dokumentere hvordan kravene vil bli oppfylt. Ved kontraktavslutning skal det fremlegges oversikt over antall lærlingetimer. Timelister skal fremlegges på anmodning. I den grad manglende oppfyllelse av kravet til lærlingedeltakelse på kontrakten skyldes forhold som omfattes av unntaket i FLO § 9, skal kravet helt eller delvis anses oppfylt.

Byggherren kan holde tilbake inntil 5 promille av kontraktssummen dersom det er grunn til å tro at mislighold vil inntre. Før tilbakeholdelse kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt entreprenøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om tilbakeholdelse om så ikke skjer. Dersom kravet ikke er oppfylt ved overtakelsen avkortes vederlaget forholdsmessig med inntil 5 promille av kontraktssummen.

Byggherren kan heve kontrakten dersom det foreligger vesentlig mislighold eller det er klart at vesentlig mislighold vil inntre. Før heving kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt leverandøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om heving om så ikke skjer.

B.2.9.8 Fast ansatte

Minimum 80% av kontraktarbeidet skal til enhver tid utføres av personer som er fast ansatte med reell stillingsprosent (minimum 80%) hos entreprenøren og/eller underentreprenøren(e). Innleid arbeidskraft anses ikke som fast ansatt etter denne bestemmelsen. Byggherren kan gjøre unntak fra kravet til 80 %, for eksempel der midlertidig ansatte erstatter fast ansatte som er i svangerskapspermisjon, er syke e.l.

Entreprenøren skal redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende rapporter som viser oppfylleelsesgraden.

Byggherren kan stanse arbeidet for entreprenørens regning og risiko dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Alvorlige eller gjentatte brudd på denne bestemmelsen kan anses å være vesentlig mislighold av kontrakten.

B.2.9.9 Innleie fra bemanningsforetak

Som bemanningsforetak regnes virksomhet som har til formål å drive utleie av arbeidskraft.

Innleide arbeidstakere skal være ansatt med reell stillingsprosent (minimum 80 %) i bemanningsforetaket.

Innleie fra bemanningsforetak er bare tillatt i samme utstrekning som det kan avtales midlertidig ansettelse etter arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav b til e. I bedrifter med tariffavtale kan det gjøres skriftlig avtale med tillitsvalgte etter hovedavtalen om tidsbegrenset innleie, jf. arbeidsmiljøloven § 14-12.

Ved bruk av innleid arbeidskraft i henhold til arbeidsmiljølovens § 14-12 (2), skal entreprenøren fremlegge dokumentasjon på at det er inngått gyldig avtale om tidsbegrenset innleie med tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder.

Ved innleie skal det være fast ansatte fagarbeidere fra innleier på alle arbeidslag til enhver tid. Ved bruk av innleid arbeidskraft fra bemanningsforetak, gjelder arbeidsmiljølovens § 14-12 a om likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Byggherren kan stanse eller heve kontrakten dersom det foreligger vesentlig mislighold eller det

er klart at vesentlig mislighold vil inntre. Før stansing eller heving kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt leverandøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om stansing eller heving om så ikke skjer.

Ved inngåelse av kontrakter om underentreprise som overstiger en verdi på kr 500.000 eks. mva. skal leverandøren innhente skatteattest, jf. forskrift om offentlige anskaffelser. Fra underentreprenører med forretningsadresse i andre EØS-land enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attest. Leverandøren skal på forespørsel fra byggherren fremlegge skatteattesten.

Dersom attesten ikke fremlegges eller viser restanser som ikke er ubetydelige, kan byggherren kreve at underentreprenøren skiftes ut uten omkostninger om forholdet ikke rettes innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om krav om utskifting om så ikke skjer.

B.2.9.10 Forbud mot kontant betaling

Lønn og annen godtgjørelse til entreprenørens egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, skal utbetales via bank eller annet foretak, med rett til å drive betalingsformidling.

Entreprenøren plikter på skriftlig forespørsel med en rimelig frist dokumentere oppfyllelse av kravet, blant annet ved kopi av bankutskrift fra entreprenøren som viser at lønn og annen godtgjørelse er utbetalt til arbeidstakers konto. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Ved brudd på kravet om betaling via bank mv. skal entreprenøren sørge for retting ved at kontantbetaling omgående opphører.

Byggherren har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger det beløpet som er utbetalt kontant i strid med kontraktens bestemmelser. Før tilbakeholdelse kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt entreprenøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om tilbakeholdelse om så ikke skjer. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting etter foregående ledd er dokumentert. Dersom kravet ikke er rettet innen overtakelsen avkortes vederlaget tilsvarende.

Vesentlig mislighold av kravet om betaling av lønn og annen godtgjørelse via bank mv., herunder dokumentasjonplikten, kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving, selv om entreprenøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet (herunder bemanningsselskaper), kan byggherren kreve at entreprenøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

For å motvirke svart økonomi og for å sikre sporbarhet i transaksjoner, skal all betaling leverandører foretar for kjøp til BIR Infrastruktur foretas med elektronisk betalingsmiddel. Leverandørene skal derfor f. eks ikke kunne kjøpe byggevarer med kontanter.

B.2.9.11 Obligatorisk tjenestepensjon (OTP)

Entreprenøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underleverandører (herunder innleide) som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har obligatorisk tjenestepensjon i samsvar med lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Entreprenøren plikter på skriftlig forespørsel med en rimelig frist å dokumentere at alle arbeidere som medvirker til å oppfylle kontrakten og som faller inn under en obligatorisk tjenestepensjonsordning, er innmeldt i en slik ordning. Dokumentasjonen kan inkludere kopi av signert avtale med pensjonsinnretning som viser at leverandøren og/eller underleverandøren

har inngått gyldig avtale om OTP-ordning samt dokumentasjon, for eksempel i form av faktura mv., som viser at arbeidstakere som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten er innmeldt i OTP-ordningen.

Ved brudd på kravet til obligatorisk tjenestepensjon skal entreprenøren rette forholdet. Byggherren har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren inntil brudd på krav til obligatorisk tjenestepensjon er dokumentert rettet. Før tilbakeholdelse kan iverksettes, skal byggherren skriftlig ha gitt entreprenøren en rimelig frist til å rette forholdet, med varsel om tilbakeholdelse om så ikke skjer. Dersom kravet ikke er rettet innen overtakelsen, avkortes vederlaget tilsvarende.

Vesentlig mislighold av kravet til obligatorisk tjenestepensjon, herunder dokumentasjonsplikten hos entreprenøren, kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving, selv om entreprenøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet (herunder bemanningsselskaper), kan byggherren kreve at entreprenøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

B.2.9.12 Bytte av nøkkelpersonell (tillegg til NS 8405 pkt. 12.2)

Entreprenøren kan ikke uten byggherrens skriftlige samtykke skifte ut sin prosjektleder, anleggsleder eller personer som ble evaluert i forbindelse med tildeling av kontrakten eller avtalt som erstatning for slik person. Byggherren kan ikke nekte uten saklig grunn.

Byggherren skal svare innen 14 dager etter han har mottatt forespørsel om samtykke. Ved bytte av personell kan byggherren kreve kostnadsfri overlapping.

Dersom slikt personell skiftes ut uten byggherrens skriftlige samtykke, betales en dagmulkt på kr 10 000 per dag fra den dagen skiftet ble iverksatt og frem til forholdet er rettet. Samlet dagmulksansvar etter denne bestemmelse er begrenset til 10 % av kontraktssummen. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

B.2.9.13 Krav om utskiftning av personell

Dersom oppdragsgiver finner det nødvendig eller hensiktsmessig at entreprenøren skifter ut en eller flere av sitt personell, plikter entreprenøren å foreta slik utskiftning. Grunnlag for krav om utskiftning kan eksempelvis være manglende faglige kvalifikasjoner eller samarbeidsproblemer. Listen over aktuelle grunner er ikke uttømmende, og det er opp til oppdragsgiver å beslutte om utskiftning skal finne sted. Ved byggherrens henvendelse om utskiftning, plikter entreprenøren å samarbeide lojalt med byggherren om å finne en erstatter som er egnet. Nøkkelpersoner som er definert i konkurransegrunnlaget må skiftes ut med personer med tilsvarende eller bedre kompetanse enn den som skiftes ut, dette gjelder også når pålegg om utskiftning kommer fra byggherren. Entreprenøren har krav på en rimelig frist for å finne erstatter. Som utgangspunkt regnes 14 dager som rimelig frist for å skaffe erstatter.

B.2.9.14 Krav til utstyr, kjøretøy og maskiner

Entreprenøren er forpliktet til å benytte de maskiner og kjøretøy som er tilbudt i konkurransen og som fremgår av «Liste over maskiner og kjøretøy» i entreprenørens endelige tilbud. Se rutiner for rapportering av benyttede maskiner og kjøretøy i vedlagt PA-bok og sanksjoner ved manglende overholdelse av forpliktelsen i punkt E.2 nedenfor.

B.2.10 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8405 pkt. 14.1)

B.2.10.1 Innsynsrett

Byggherren eller den som er bemyndiget av byggherren, skal ha innsynsrett i:

- Entreprenørens kvalitets- og miljøstyringssystem
- utførelsen av kontraktarbeidet
- produksjonsprosessen
- de deler av entreprenørens styringssystemer for øvrig (for eksempel for økonomi, ytre miljø, SHA og regnskap) som kan ha betydning for entreprenørens oppfyllelse av kontrakten

Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon, inklusiv intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Entreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Entreprenøren skal sikre at byggherren har tilsvarende innsynsrett hos entreprenørens direkte og indirekte kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for entreprenørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor byggherren.

B.2.10.2 Revisjon

Byggherren, eller ekstern revisor engasjert av byggherren, kan gjennomføre revisjon hos leverandøren og eventuelle underleverandører i perioden fra kontraktsinngåelse til slutfaktura er betalt for å undersøke om kontraktens krav blir oppfylt. Denne adgangen omfatter også kontrakter og dokumentasjon i underliggende ledd. Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

B.2.11 Ansvar og tillatelser

B.2.11.1 Offentlige tillatelser

Leverandør skal ha ansvarsrett for den oppgaven og den del av tiltaket kontrakten omfatter i tiltaksklassen som prosjektet/tiltaket krever. Entreprenøren skal sørge for å inneha og opprettholde nødvendige godkjenninger iht. Plan- og bygningsloven. Entreprenøren må vederlagsfritt sende inn søknad om ansvarsrett for utførelse av sine arbeider med alle nødvendige vedlegg/ dokumenter som er relevante for hans fagområde. Entreprenøren plikter å bidra til at søknad om ansvarsrett blir sendt så snart som mulig etter at kontrakten er inngått. Entreprenørene skal sørge for å ha denne godkjent innen rett tid i forhold til fremdriftsplanen og øvrige arbeider.

Ved arbeidets ferdigstillelse skal kontrollerklæringer innsendes til myndighetene, via ansvarlig søker.

Manglende ansvarsrett betraktes som et vesentlig kontraktsbrudd som gir byggherren rett til å heve kontrakten, samt gjøre erstatningskrav gjeldende etter reglene i NS 8405 pkt 39.4.

Før heving kan finne sted, må byggherren ha gitt entreprenøren en rimelig frist for å rette forholdet.

Leverandør plikter likeledes å bistå ansvarlig søker i forbindelse med nødvendige søknader og tillatelser etter plan- og bygningsloven.

B.2.12 Krav om vederlagsjustering og fristforlengelse (NS 8405 pkt. 22 – 25 m.fl.)

B.2.12.1 Entreprenørens varslar og krav

De ordinære bestemmelsene i NS 8405 gjelder med følgende tilføyelse:

Entreprenørens varsler og krav skal publiseres på Teams. Entreprenøren skal varsle byggherren på e-post når det er publisert nye varsler/krav, og dersom eksisterende varsler/krav er oppdatert med ny informasjon og/eller dokumentasjon. Eventuelle nye varsler/krav eller oppdateringer som publiseres på Teams, anses ikke som sendt før byggherren er varslet om publiseringen per e-post.

Byggherren kan på eget initiativ innkalle til særmøte om et eller flere uavklarte varsler eller krav.

B.2.12.2 Entreprenørens varsler og krav om fristforlengelse – krav om kvartalsrapport

For varsler om fristforlengelse gjelder følgende, i tillegg til varslingsreglene i NS 8405 og øvrige bestemmelser i dette dokument:

Varsler om fristforlengelse skal følges opp i en særskilt framdriftsrapport, som utarbeides av entreprenøren hvert kvartal («Kvartalsrapport»). Kvartalsrapport for foregående kvartal skal oversendes senest én uke etter utløpet av kvartalet.

I Kvartalsrapporten skal entreprenøren angi:

- hvor lang fristforlengelse entreprenøren mener det enkelte byggherreforholdet allerede har medført, og
- hvor lang fristforlengelse entreprenøren mener det enkelte byggherreforholdet vil medføre videre i prosjektet.

Kvartalsrapporten skal videre inneholde forslag til forsering for å hente inn eventuelle forsinkelser, herunder et estimat over hvor mange dager som antas å kunne forseres ved hvert tiltak, samt et spesifisert og begrunnet estimat over tilhørende forseringskostnader.

Entreprenørens eventuelle krav om fristforlengelse som følge av funn eller mistanke om funn av fredede kulturminner, skal inngå i Kvartalsrapporten i henhold til denne bestemmelsen. Slike krav skal imidlertid også varsles særskilt, jf. pkt. B.2.13.2.

Dersom entreprenøren ikke har grunnlag for å beregne hvor lang fristforlengelse et byggherreforhold har medført og/eller vil medføre, skal dette fremgå uttrykkelig av Kvartalsrapporten, med begrunnelse.

Dersom entreprenøren ikke oversender Kvartalsrapporten innen angitt frist, taper entreprenøren sin rett til fristforlengelse. Det samme gjelder for krav på fristforlengelse som entreprenøren hadde grunnlag for å beregne, men som ikke er spesifisert i Kvartalsrapporten.

Byggherren kan på eget initiativ innkalle til særmøte om entreprenørens Kvartalsrapport.

B.2.13 Kulturminner

B.2.13.1 Funn eller mistanke om funn av fredede kulturminner

Ved graving i Domkirkegaten og tilstøtende gater, kommer anlegget i berøring med verneverdige kulturlag. Gravingen kan overvåkes av representant fra NIKU/Riksantikvaren som til enhver tid kan kreve stans i arbeidet for nærmere undersøkelser.

Ved funn av, eller ved mistanke om funn av fredede kulturminner, skal arbeidet straks stanses i den grad det berører kulturminnene eller deres sikringssoner, jf. lov om kulturminner § 8. Nødvendige sikringstiltak skal iverksettes. Byggherren og regionale kulturvernmyndigheter skal varsles umiddelbart. Det første og umiddelbare varselet kan gis muntlig. Et muntlig varsel skal imidlertid straks følges opp med et skriftlig varsel i etterkant.

Det må i slike tilfeller påregnes hel eller delvis stans i arbeidene, inntil kulturvernmyndighetene

har gjennomført befarings og det er avklart om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det.

Ved stans i arbeidene som følge av funn av, eller mistanke om funn av fredede kulturminner, skal entreprenøren søke å redusere eventuelle fremdrifts- og kostnadskonsekvenser som følge av forholdet. Entreprenøren skal dokumentere hvilke tiltak som er vurdert og iverksatt for å redusere fremdrifts- og kostnadskonsekvenser som følge av stansen. Byggherren kan kreve redegjørelse for vurderte alternativer og begrunnelse for valgt løsning.

Entreprenøren plikter, etter instruks fra byggherre, å bistå i arbeidet med eventuelle arkeologiske utgravninger.

B.2.13.2 Fristforlengelse som følge av kulturminnefunn

I den grad fremdriften, til tross for iverksatte tiltak, blir hindret som følge av funn av, eller mistanke om funn av fredede kulturminner, har partene krav på fristforlengelse tilsvarende den forsinkelse forholdet har medført.

Krav om fristforlengelse må varsles særskilt for hvert enkelt tilfelle med funn eller mistanke om funn av fredede kulturminner, jf. NS 8405 pkt. 24.4.

Den part som krever fristforlengelse som følge av funn av, eller mistanke om funn av fredede kulturminner, må sannsynliggjøre årsakssammenheng mellom funnet og fremdriftshindringens omfang og varighet, og samtidig dokumentere at alle rimelige tiltak for å avverge forsinkelsen er iverksatt.

B.2.13.3 Tilleggsvederlag ved stans i arbeid som følge av kulturminnefunn

Entreprenørens sikringsarbeid og eventuelle bistand i forbindelse med arkeologiske utgravninger kompenseres etter kontraktens bestemmelser om vederlagsjustering for endringsarbeid.

Sammenhengende stans i arbeidet i inntil én time fra en slik hindring oppstår gir ikke rett til vederlagsjustering. Ved sammenhengende stans med varighet utover én time, som skyldes funn av eller mistanke om funn av fredede kulturminner, skal ventetid for mannskap og maskiner kompenseres etter kontraktens bestemmelser om regningsarbeid i punkt F.2. Likevel slik entreprenørens krav på ventetidsgodtgjørelse per dag aldri kan overskride dagsraten for «full stans» angitt i «Prisskjema»

Ventetid kompenseres kun dersom de berørte mannskaper og maskiner ikke kan benyttes til annet arbeid på anlegget, og entreprenøren kan dokumentere at alle rimelige tiltak for å unngå ventetid er iverksatt.

Entreprenøren har ansvaret for logging av hver stans, samt årsaken til og lengden på stansen. Ventetidsloggen skal fremlegges for byggherren senest 24 timer før neste avtalte byggemøte.

Krav om ventetidsgodtgjørelse må varsles særskilt for hvert enkelt tilfelle med funn eller mistanke om funn av fredede kulturminner, jf. NS 8405 pkt. 25.3 første ledd.

Ventetidsgodtgjørelse eller annen vederlagsjustering som skyldes funn av kulturminner er ikke å anse som endringsarbeid, og skal derfor ikke medregnes i 15 %-grensen etter NS 8405 pkt. 22.1 tredje ledd.

B.2.13.4 Byggherrens rett til å benytte mannskap og maskiner til annet arbeid i situasjoner med stans

Dersom det oppstår ventetid for mannskap og/eller maskiner ved stans i arbeidene, som følge av funn av, eller mistanke om funn av fredede kulturminner, har byggherren rett til å benytte mannskapet og maskinene til å utføre andre oppgaver på vegne av byggherren. Dette omfatter også arbeidsoppgaver utenfor anleggsområdet.

Slik bruk av entreprenørens mannskap og maskiner kompenseres etter kontraktens bestemmelser om vederlagsjustering for endringsarbeid. Pålagt arbeid etter denne bestemmelsen skal imidlertid ikke medregnes i 15 %-grensen etter NS 8405 pkt. 22.1 tredje ledd.

Dersom entreprenørens uten saklig grunn motsetter seg å utføre de oppgavene som byggherren pålegger etter første ledd, bortfaller entreprenørens krav på ventetidsgodtgjørelse.

B.2.13.5 Rigg og drift ved forlenget byggetid ved stans i arbeid som følge av kulturminnefunn

Dersom entreprenøren har krav på fristforlengelse etter punkt B.2.13.2, har entreprenøren krav på vederlagsjustering for rigg og drift basert på formelen for rigg og drift i forlenget byggetid i punkt B.2.3.2.

Dersom et funn, eller mistanke om funn, medfører langvarig stans, ut over 3 måneder, kan byggherren velge heller å betale de faktiske dokumenterte kostnader som følge av stansen istedenfor vederlagsjustering etter formelen for rigg og drift i forlenget byggetid.

B.2.14 Overtakelse og forberedelse til overtakelsesforretning (NS 8405 pkt. 32)

B.2.14.1 Egenkontroll, ferdigmelding og forhåndsbefaring

Når entreprenøren anser sine arbeider som ferdigstilt, skal han gjennomføre en egenkontrollbefaring. Etter utført egenkontrollbefaring, skal entreprenøren sende skriftlig ferdigmelding til byggherren. Protokoll fra egenkontrollbefaringen, skal vedlegges ferdigmeldingen.

Entreprenørens sluttdokumentasjon og FDV-dokumentasjon skal oversendes sammen med ferdigmeldingen.

Etter mottak av entreprenørens ferdigmelding, skal byggherre gjennomføre en forhåndsbefaring for å kontrollere at arbeidet er ferdigstilt i samsvar med kontrakt. Dersom arbeidet ikke anses ferdigstilt, skal byggherren meddele dette til entreprenøren, med anmodning om ny ferdigmelding når gjenstående arbeid er ferdigstilt.

Først når arbeidene etter byggherrens vurdering er ferdigstilt, skal entreprenøren beramme tidspunkt for overtakelsesforretning, og innkalle til befaring i samsvar med NS 8405 pkt. 32.2. Byggherren kan ikke uten saklig grunn nekte entreprenøren å innkalle til overtakelsesforretning. Med mindre annet særskilt avtales, kan overtakelsesforretning tidligst avholdes tre uker etter at sluttdokumentasjon og FDV-dokumentasjon er sendt til byggherre.

Bergen Vann har eget oppsett for overtakelse. Dette fremkommer i beskrivelsen.

B.2.14.2 Overtakelsesforretning

NS 8405 pkt. 32.3-32.5 gjelder med følgende tilføyelser:

Mangellisten fra forhåndsbefaringen danner grunnlaget for overtakelsesforretningen.

Under overtakelsesforretningen deltar byggherrens prosjektleder og byggeleder, rådgivere, brukerrepresentant, samt Entreprenøren. Byggherre skal lede og utarbeide protokoll fra

overtakelsesforretningen ved hjelp av mangelliste og sjekkliste.

Protokollen fra overtakelsesforretningen skal føres og distribueres i samsvar med NS 8405 pkt. 32.4.

B.2.14.3 Sluttdokumentasjon

Entreprenørens frist for levering av komplett sluttdokumentasjon og FDV-dokumentasjon fremgår av B.2.14.1 andre ledd.

Sluttdokumentasjon og FDV-dokumentasjon skal, med mindre annet er avtalt, leveres elektronisk på eget område i Microsoft Teams.

C TEKNISKE RAMMEBETINGELSER

C.1 Generelt

Forhold som har betydning for gjennomføringen av arbeidets art og omfang er omtalt i egne dokumenter. Se mengdebeskrivelse, vedlegg 1-6. Arbeidet skal utføres i samsvar med Kontrakten, herunder bl.a.:

- Mengdebeskrivelse med vedlegg og tilhørende tegninger – vedlagt
- PA-bok for BIR AS – vedlagt
- Bergen kommunes VA-norm – tilgjengelig på <http://va-norm.no/bergen/>

Entreprenørens ytelse skal også være i samsvar med alle andre relevante offentligrettslige krav og normer.

C.2 Ytre miljø

Se A.2 og øvrige dokumenter

C.3 Andre rammebetingelser

C.3.1 Generelt

Se A.2 og øvrige dokumenter

C.3.2 Forutsetninger knyttet til adkomst

Det skal være mulig tilkomst for brannbil langs anleggsområdet med bredde min. 6 m. Unntak er langs åpen grøft med lengde inntil ca. 15 m, inkludert eventuelle andre hindringer som masser og materialer, med tilkomst fra begge sider.

Utganger / rømningsveger skal alltid være åpen.

Gangtrafikk til boliger og butikker skal etableres med adskilte gangbaner.

Garasjer og avkjørsler skal være åpen for trafikk dersom ikke annet er avtalt eller beskrevet.

Politivesenet krever utrykningsvei via Domkirkegaten, og faseplanen må hensynta dette.

Det er krav om fri tilkomst rundt politistasjonen 17. mai, og faseplanen skal hensynta dette.

Entreprenør må koordinere sine faseplaner med Brannvesenet.

C.3.3 Elektrisitet

Det vil være tilgjengelig strøm ved anleggsplassen (230 V), men entreprenøren må tilpasse bruken til tilgjengelig kapasitet. Entreprenøren dekker kostnader knyttet til elektrisitet.

C.3.4 Værforhold

Det presiseres at alle kostnader i forbindelse med snø, frost, is, tørke, vind og vannulemper skal være inkludert i prisen. Listen er ikke uttømmende.

C.4 Teknisk beskrivelse

Leveranser og ytelser er beskrevet i henhold til NS3420 Beskrivelsestekster for bygg, anlegg og installasjoner, for alle typer bygg og anlegg. Beskrivelsen finnes som eget vedlegg.

C.5 Tegninger og modeller

Relevante tegninger finnes som egne vedlegg.

D KRAV TIL BYGGEPROSESSEN

D.1 Administrative rutiner

Prosjektets administrative rutiner, herunder blant annet krav til møtevirksomhet, rapporteringsrutiner, målebrev og faktureringsrutiner, fremgår av PA-boken. Entreprenøren er forpliktet til å følge rutinene i den til enhver tid gjeldende PA-boken.

D.2 Kvalitetssikring, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

D.2.1 Oppdragsgivers organisering av SHA - arbeidet

Se vedlagt SHA-plan

D.2.2 Krav til tilpasning til SHA-planen

Se vedlagt SHA-plan

D.2.3 Rapportering

Se vedlagt SHA-plan

D.3 Øvrige krav til byggeprosessen

D.3.1 Krav til utstyr, kjøretøy, maskiner, utførelse og rigg

Utstyr og utførelse:

<u>1</u>	Alle kjøretøy som benyttes til transport av masser og materiell som hentes og leveres til bygge-/anleggsplassen skal minst være euroklasse 6/VI og benytte fossilfritt drivstoff (biodiesel (HVO100), bioetanol, biogass) som erstatning for diesel.
<u>2</u>	Alle maskiner som skal benyttes på bygge-/anleggsplassen skal være fossilfrie, det vil si benytte fossilfritt drivstoff (biodiesel (HVO100), bioetanol, biogass). Alle maskiner som benyttes skal være CE-godkjent og registret i maskinregisteret.
<u>3</u>	Støysvak pigg skal benyttes, normalt omtalt som «Sentrums-pigg».
<u>4</u>	Stålbelter skal ikke benyttes på anleggsmaskiner. Gummibelter, gummierte stålbelter og hjul godtas.
<u>5</u>	Oppvarming (Vinter) skal gjøres med maskiner som er av type nullutslipp. Herunder er utstyr som matter, vifter, telt etc. Listen er ikke uttømmende.
<u>6</u>	Det er ikke tillatt med tomgangskjøring på anleggsplass.

Rigg:

<u>1</u>	Leverandøren må fremskaffe nødvendig riggområde, utover anleggskontor som Graveklubben har anskaffet, beskrevet innledningsvis.
<u>2</u>	Rigg skal inneholde separate fasiliteter for begge kjønn.
<u>3</u>	Leverandør er ansvarlig for å påse at man til enhver tid har tilstrekkelige fasiliteter for rigg og drift, og at disse oppfyller gjeldende krav i arbeidsmiljøloven og offentligrettslige regler

D.3.2 Begrensning av arbeidstid for støyende arbeider

Det vises også til SHA-planen i sin helhet for utfyllende beskrivelse.

Tabell 1: Begrensning av arbeidstid for ulike aktiviteter

Aktivitet:	Dagtid (07-19)	Kveld (19-23)	Natt (23-07)
Svært støyende arbeidsoppgaver: pigging, boring, sprenging, graving og opplasting av stein, komprimator/ vibroplate, asfaltsaging	Kun 08-16	Nei	Nei
Støyende arbeidsoppgaver: planering og utlegging av masser med gravemaskin, asfaltering	Ja	Nei	Nei
Mindre støyende arbeidsoppgaver: arbeid med rør og kabler, feiing med maskin, legging av brostein/kantstein	Ja	Ja	Nei
Stille arbeidsoppgaver: arbeid som medfører ubetydelig støybelastning for naboer/omgivelsene	Ja	Ja	Ja

E FRISTER OG DAGMULKTER

E.1 Frister

E.1.1 Frister for oppstart og ferdigstilling

Oppstartsdatoen er første virkedag etter at gravetillatelse foreligger. Entreprenøren skal medvirke lojalt til søknad om gravetillatelse, og levere komplett underlag for slik søknad senest 14 dager etter kontrahering. Dersom manglende graveløyve skyldes mangelfull medvirkning eller manglende underlag fra entreprenør, fastsettes oppstartsdatoen til én måned etter kontrahering, selv om gravetillatelse ikke foreligger.

Estimert anleggstid for prosjektet er 12 måneder etter oppstartsdato. Dette legges til grunn for beregning av ferdigstillingsfristen for prosjektet.

Byggherre gjør oppmerksom på at estimert anleggstid er basert på kontinuerlig drift uten vesentlige forstyrrelser. Det gjøres oppmerksom på at det er høy risiko for funn av kulturminner i tiltaksområdet, og at dette kan medføre betydelige forsinkelser i gjennomføringen. Entreprenøren plikter å ta høyde for slik risiko i sin fremdriftsplanlegging og ressursdisponering.

Eventuell fristforlengelse og vederlagsjustering som følge av funn av kulturminner vil bli vurdert og kompensert i henhold til kontraktens bestemmelser i punkt B.2.13.

E.1.2 Frist for levering av entreprenørens dokumentasjon for egne arbeider

Entreprenøren skal levere komplett dokumentasjon innen fristene som fremgår av B.2.14.3. Ved mangelfull eller for sent levert dokumentasjon, kan byggherren kreve utsettelse av overtakelsesforretningen.

E.2 Dagmulkt

E.2.1 Ferdigstilling

Fristen for ferdigstilling er dagmulksbelagt. Dagmulkts størrelse følger av NS 8405 punkt 34.3.

E.2.2 Seriositetskrav

Det vises til dagmulktsbestemmelser under punkt B ovenfor.

E.2.3 Øvrige dagmulkt

Forsinket framlegging av framdriftsplan eller mangelfull framdriftsplan.	kr 10 000 per døgn
Forsinket framlegging av sluttdokumentasjon eller mangelfull sluttdokumentasjon, herunder FDV-dokumentasjon.	kr 10 000 per døgn
Bruk av maskiner, utstyr eller kjøretøy som ikke er i henhold til kontrakten, herunder maskiner, utstyr eller kjøretøy som ikke er i henhold til entreprenørens «Liste over maskiner og kjøretøy» i endelig tilbud.	kr 10 000 per døgn per maskin, utstyr eller kjøretøy

Dagmulkten i denne bestemmelsen slutter å løpe når forholdet er dokumentert brakt i orden, og uansett senest ved overtakelse. Disse dagmulkten kan til sammen ikke overstige 10% av kontraktssummen. Dagmulkt etter denne bestemmelsen kommer imidlertid i tillegg til NS 8405 sin begrensning på 10% dagmulkt for forsinket ferdigstilling.

E.3 Framdriftsplanlegging

E.3.1 Krav til entreprenørens fremdriftsplanlegging

Entreprenør skal følge kravene til utarbeidelse av fremdriftsplan, fremdriftsrapportering og oppdatering av fremdriftsplan i NS 8405 pkt. 18.

Fremdriftsplaner skal utarbeides ved bruk av elektroniske fremdriftsplanleggingssystemer. Fremdriftsplaner skal vise varigheten av de enkelte aktiviteter, avhengigheter mellom de enkelte aktiviteter, samt kritisk linje.

Fremdriftsplaner skal utarbeides i samarbeid med Envac Norge AS (rørleverandøren til BIR Infrastruktur).

E.3.2 Hovedfremdriftsplan

Entreprenøren skal legge frem en hovedfremdriftsplan for hele prosjektet. Entreprenørens frist for utarbeidelse og fremleggelse av hovedfremdriftsplanen er to uker fra kontraktsinngåelse.

Planen skal godkjennes av byggherren, og byggherren kan kreve denne revidert. Byggherrens eventuelle godkjennelse av entreprenørens fremdriftsplaner innebærer imidlertid ingen aksept for krav om fristforlengelse.

E.3.3 Fremdrift byggesak

Entreprenøren er ansvarlig for å søke om alle nødvendige tillatelser fra offentlige og private myndigheter/aktører.

F VEDERLAGET

F.1 Prissammenstilling

Komplett arbeid omfattet av konkurransegrunnlaget tilbys utført for:

Utfyllt tilbudsskjema inntas her ved kontraktsinngåelse.

Opsjoner inngår ikke i kontraktssummen, med mindre opsjonen er utløst før kontraktsinngåelse. Opsjoner forsikres dersom de innløses.

F.2 Regningsarbeider

For eventuelle regningsarbeider og forhåndsgodkjent overtid gjelder følgende priser og påslag:

F.2.1 Timepriser mannskap

Timeprisene inkluderer alle entreprenørens tillegg til arbeidslønn, herunder sosiale utgifter, administrasjon, reise, diett, fortjeneste og andre påslag.

Prisene inkluderer verneutstyr med videre, og håndverktøy.

Prisene er eksklusive merverdiavgift.

Utfylt tilbudsskjema «Tilleggsarbeider mannskap» inntas her ved kontraktsinngåelse.

F.2.2 Timepriser maskiner

Der maskiner skal benyttes i regningsarbeid, betales i henhold til entreprenørens liste over maskintimepriser. Alle maskiner som kan tenkes å bli brukt under arbeidene og som ikke må anses å inngå i mannskapsprisen, skal prissettes på listen nedenfor. Maskiner som benyttes, men som ikke er prissatt på listen nedenfor, avregnes etter den pris som er oppgitt på den maskin som ligner mest, eventuelt med en middelvei mellom priser for lignende maskiner på listen. Det betales bare for de timer maskinen har vært i direkte aktivitet på anlegget (eksklusiv ventetid, maskinstell og reparasjon mv) med avrundning til 0,5 time. Hvis entreprenøren bruker en maskin med en høyere timepris der det er ikke nødvendig eller hensiktsmessig, har ikke entreprenøren krav på høyere timepris enn den billigste maskinen som kunne ha vært brukt. Alle linjene i listen skal fylles inn.

Prisene er eksklusive merverdiavgift.

Utfylt tilbudsskjema «Tilleggsarbeider maskiner» inntas her ved kontraktsinngåelse.

For ventetid gjelder følgende:

For ventetid som skyldes byggherrens forhold, betales 40 % av de oppgitte timepriser for maskiner, eksklusiv fører. I tillegg betales førerlønn med timepris oppgitt i tabell F.2.1, dersom fører ikke kan disponeres til annet arbeid. Ventetid skal så snart som mulig varsles til byggherren, og den første timen fra hendelsen oppstår, blir ikke regnet som ventetid.

Det er kun godkjent varslet og omforent ventetid som godtgjøres. Se for øvrig punkt B.2.13.3 ved ventetid som følge av kulturminnefunn.

Prisene ovenfor (tilbudsskjemaet) gjelder ikke ved sammenhengende ventetid med varighet på 150 arbeidstimer eller mer. Dette gjelder både ved hel eller delvis stans i anleggsarbeidet.

Dersom perioden med ventetid vedvarer 150 arbeidstimer eller mer, kan byggherren kreve reforhandlet timeprisene for ventetid. De reforhandlede prisene skal være lavere enn prisene på listen ovenfor. Dersom partene ved forhandlinger ikke blir enige, skal den laveste dokumenterte pris som man kan oppnå på det ordinære utleiemarkedet benyttes, hvor også kostnader til transport tas hensyn til.

F.2.3 Påslag på materiell

Utfylt tilbudsskjema «Påslag på materiell» inntas her ved kontraktsinngåelse.

Det er ikke adgang til å kreve påslag i mer enn ett ledd.

F.2.4 Transporttabell

Ved transport som ikke kan baseres på tilbudets enhetspriser, skal det benyttes enhetspriser fra tabellen under.

Utfylt tilbudsskjema «Transporttabell» inntas her ved kontraktsinngåelse.

F.3 Opsjoner

Se mengdebeskrivelsen.

F.4 Forholdet til grunneiere/naboer

Tilbyder forplikter seg til å inngå separate avtaler med eventuelle privatpersoner som ønsker utbedring av utvendig infrastruktur på eller ved anleggsområdet hvor denne avtalens oppgitte enhetspriser benyttes.

G OPPDRAGSGIVERS YTELSER

Byggherre bekoster nødvendig oppdatering av anbudstegninger til arbeidstegninger.